

Hazánkba érkezik az SZMBT küldöttsége

Aláírják a magyar és a szovjet baráti társaságok együttműködési tervét

Kiss László, az MSZBT titkára a következő tájékoztatót adta:

— A közeli napokban várjuk a Szovjet—Magyar Baráti Társaság küldöttségét, V. T. Prohorov, a moszkvai területi tanács végrehajtó bizottságának első elnökhelyettese, az SZMBT elnökhelyettese és F. J. Oszkolov, a társaság felelős titkára azért látogat hazánkba, hogy az MSZBT vezetőivel megvitassa és aláírja a két társaság együttműködésének idej tervét. Ez alkalommal áttekintjük elmúlt évi munkánk, együttműködésünk eredményeit is.

Ez a beszámoló minden bizonnyal kölcsönösen gazdag és színes tevékenységről ad majd számot, hiszen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának esztendeje a mi munkánkban is új lendületet adott.

— Csak néhány számot találni munkánk illusztrálására. A rendes turistaforgalom felül társaságunk 17 béke- és barátságvonatot indított a Szovjetunióba, összesen több mint ötezer utassal. A hazánkba érkező szovjet turistákkal többszáz baráti találkozót tartottunk. Fiaitalkák számos megyében a KISZ és az MSZBT közös vetélkedőin mérték össze tudásukat, adtak számot a Szovjetunióra vonatkozó ismereteikről. Az

MSZBT, a KISZ és a Művelődésügyi Minisztérium, valamint az Úttörőszövetség orszonyelvi versenyén több mint 60 000 általános és 15 000 középiskolai tanuló vett részt. A TIT-tel közösen sokszáz ismeretterjesztő előadást tartottunk.

A szovjet tudomány és technika 50 éve című kiállításra különvonataink és autóbuszaink a látogatók tizezreit hozták. Többek között borsodból 2500, Hevesből 5000, Győr megyéből 3500, Csongrádból 15 000 látogató érkezett. (MTI)

Működik az újabb gázbontó

A Szegedi Gázmű fokozott erővel végezte az új gázbontók építését az elmúlt héten. A január 11-én megkezdett munka.

Ennek eredményeképp tegnap késő délutánra elkészült a fontos munka és este 6 óra után néhány perccel működni kezdett az újabb, a 7. gázbontó. Galambosi István főmérnök közölte, az új berendezés naponta 20 ezer köbméternyi városi gázzal segíti Szeged ellátását, a gázmű termelése ezzel szükség esetén napi 80–90 ezer köbméterrel 100–110 ezer köbméterre növekedhet.

A szegedi járás munkásőreinek ünnepi gyűlése

Tegnap délután ünnepélyes keretek között rendezett zárszólógyűlést a szegedi járási munkásőrség parancsnokság Szegeden, az Építők Kossuth Lajos sugáruiti munkásszállásának nagytermében. Ezen részt vett Rózsa István, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára, Török László, a Csongrád megyei tanács vb elnöke, Csápenszki István, az MSZMP szegedi járási bizottságának első titkára, Farkas

István, a járási tanács vb elnöke, Katona Sándor, országgyűlési képviselő, a Hazafias Népfrent Csongrád megyei bizottságának titkára, Szelei József, a KISZ járási bizottságának titkára és Szabó József, a munkásőrség Csongrád megyei parancsnokságának képviselője is.

Vörös Lajosnak, a járási pártbizottság osztályvezetőjének megnyitó szavai után Arany János, a járási munkásőrség parancsnokságának beszámolója hangzott el. Az

alegységek közötti versenymozgalomban a *mórahalmi szakasz első raja és az egység ellátó raja vándorzászlót és oklevelet kapott.* A zászlóalj legjobb szakasza címet a *kiskundorozsmai szakasz* nyerte immár harmadszor. Tízéves szolgálat után számosan kapták meg a *Haza Pengeveres Szolgálatában érdemérem* kitüntetését és sokan nyerték el ötéves szolgálat után a *Haza Szolgálatában* jelvényt.

A kitüntetések Csápenszki István és Arany János nyújtotta át.

Rugalmas árszabályozás — széles körű ellenőrzés

Az új termelői és fogyasztói árrendszer akkor tölti be közgazdasági funkcióit, gyakorol hatást a termelésre és a fogyasztásra, ha az árszínvonal viszonylagos stabilitása mellett az ármozgások révén a piaci feltételek változását is tükrözi.

Önként adódik a kérdés: mennyiben lehet az árrendszer egyidejűleg stabil és rugalmas. Az árrendszer viszonylagos stabilitását első sorban az biztosítja, hogy mind a termelői, mind a fogyasztói árak jelentős része — épp a legfontosabb anyagok és fogyasztási cikkeké — fix, maximált, vagy limitált ár. A különféle ártípusok közül ma még az említett hatósági árak dominálnak. Vegyük például a fogyasztási cikkek árait: az árforgalom mintegy 20 százaléka — a tüzelőanyagok és az élelmiszerek forgalma — fix áron bonyolódik le, az áruk 30 százaléka maximált, további 27 százaléka pedig limitált árát alapítottak meg s szabadpiaci árak a forgalom 23 százalékában érvényesülnek.

A közvéleményt — legyünk ösztök — elsősorban az a kérdés foglalkoztatja, vajon a mechanizmus működése, a piaci feltételekhez igazodó ármozgás nem okoz-e olyan mértékű árcsökkenést, amely az árszínvonal stabilitását is veszélyezteti?

A központi irányítás számos olyan eszközzel rendelkezik, amelyekkel bizonyos határok között rövidebb-hosszabb időre „beszabályozza” a piacot. (Pl. hitel- és kamatpolitika, jövedelemelvonás, felhalmozás és fogyasztás aránya). Arról sem feledkezhettünk meg, hogy az állam — bár jelentős mértékben szűkítette a hatósági árak körét — koránt sem mondott le az áralakulási központi irányításáról.

Ennek két egymással szorosan összefüggő eszköze az árszabályozás és az árellenőrzés. Isme-

retes, hogy az ipartermékek, a fogyasztási cikkek választéka állandóan bővül, a gyártmányfejlesztés eredményeként új termékek forgalomba hozatalára kerül sor. Az árszabályozásra vonatkozó új — ugyancsak ez év elején életbe lépett — rendelkezések értelmében a fix árak körébe tartozó új termékek termelői és fogyasztói árát a jövőben is az illetékes árhatóság állapítja meg, míg a maximált áras új termékek árában a felek — a szállító és a rendelő — egyeznek meg s az új árát az árhatóság hagyja jóvá. (Tájékoztatásul: a maximált árformát az jellemzi, hogy a felek megegyezése az 1968. január 2-i árhoz képest csak csökkenést eredményezhet). Az árstabilitást szolgálja és az ármozgást befolyásolja az a rendelkezés is, hogy a feldolgozó iparban — ahol az árak jelentős része szabad — az árváltoztatási szándékot előre be kell jelenteni s az új árát csak a hatóság hozzájárulásával lehet életbe léptetni.

A fix árrendszerben is volt alkalmunk tapasztalatokat szerezni a burkoló ármenésről. Ennek legtipikusabb formája: az áru használati értékének csökkentése, minőségének rontása. Az árszabályozásról szóló kormányrendelet éppen ezért kimondja az ár és a minőség egybekapcsolásának elvét. Az áraknak mindig meghatározott minőséget kell kifejezniük; akár hatósági, akár piaci árról van szó, rögzíteni kell, hogy az milyen minőségű termékre vonatkozik.

Az áralakulás központi irányításának — az árképzés és az ármozgás szabályozása mellett — az ellenőrzés is fontos eszköze. Az árellenőrzés egyrészt az árszabályozó rendelkezések betartását vizsgálja, másrészt azt kell elbírálnia — s ez korántsem egyszerű —, hogy a szabadárak nem tartalmaznak-e tisztességtelen hasz-

not. A piaci árak realitását, a haszon tisztességes, vagy méltánytalan voltát természetesen nagyon nehéz konkrét ismérvek alapján meghatározni. A mindenkori piaci helyzetből kiindulva azt kell megvizsgálni, hogy a fogyasztó az árak megfelelő értékű cikket, minőséget, használati értéket kapott-e. A nyereség nagysága tehát önmagában nem kritérium a tisztességtelen haszon fogalmának. Szolid nagyságú nyereség és tisztességtelen haszon lehet, ha ahhoz a vállalat fondorlattal — pl. monopóliumhelyzetével visszaélve, a fogyasztók érdekeit megsértve — jutott.

Az árstabilitást, az árak jogi védelmét különféle — polgári jogi, büntetőjogi és államigazgatási-szankciók is biztosítják. A polgári jog az aránytalan előny kikényszerítését — az uszorát, a büntetőjog az árdragítást, az államigazgatási szankciók pedig az árszabályozó rendelkezések megszegését, a tisztességtelen haszon garantáló ár kikötését büntetik. A hatósági rendelkezésekbe ütköző s a tisztességes gazdálkodással ellentétes vállalati tevékenységért olyan gazdasági bírság szabható ki, amely az okozott kárt és a jogtalan anyagi előnyt többszörösen is meghaladhatja. Emellett a felhasználók is kártérítést követelhetnek.

Az árellenőrzés feladata nem korlátozódik a rendelkezések betartásának vizsgálatára, a visszaélések, az árdragítások feltárására, megakadályozására és az árak jogi védelmére. Az áralakulás ellenőrzése a gazdaságirányítás új rendszerében információk funkciókkal bővül.

Az árstatistikák és egyéb információk alapján elenezni lehet az árváltozásokat előidéző okokat, az árak gazdasági hatását, a vállalatok és a felhasználók piaci magatartását. Az áralakulás központi irányítása szempontjából még nagyobb jelentősége van az ártenedenciák előrejelzésének. Már utalás történt arra, hogy az új termékek árát az árhatóság állapítja meg, vagy hagyja jóvá s hogy a kijelölt piaci áras termékek árváltoztatását előre be kell jelenteni. Ez egyéb információkkal — a társadalmi szervek tapasztalataival, bejelentéseivel, a piacutató tanulmányok megállapításaival — kiegészítve az áralakulás előrejelzését is lehetővé teszi. S természetesen azt is, hogy a központi irányítás gazdasági és árintézkedésekkel a társadalom érdekeinek megfelelően haszon az áralakulásra.

Ez nem ellentétes. Hogy az árellenőrzésnek nem lehet célja a piaci feltételekhez való rugalmas alkalmazkodás árhatásainak megnyírálása. Ez ellentmondana a reform alapelveinek. Aligha kell bizonygatni, hogy a merev hatósági árrendszerben is volt árszínemelkedés. A fix árrendszerben az áremelkedés burkolt módon zajlott le, míg a rugalmas ármechanizmusban nyílt formát ölt s éppen ezért lehetővé teszi, hogy a kormányzat a lakosság jóvédelmének szabályozásában, az életszínvonalpolitika alakításában is figyelembe vehesse annak hatását.

Matkó István

GARAMVÖLGYI ISTVÁN

Tengeri szirén — szárazon

MTI Foto — Bud György felvétele

Megkövesedett tengeri szirén csontjai kerültek napvilágra a zebegényi kőfejtőben. A 15 millió évesre becsült szirén — prózaibb nevén tengeri tehén — mészköbe ágyazott bordáit a múzeológusok gondosan megtisztogatták; az értékes lelet a szobi Börzsöny Múzeumot gazdagítja.

Kapszaicin és a paprikaolaj

Az elmúlt év végén új vegyületet alakított a Gyógynövényfeldolgozó, Gyógyszer-alapanyag Előállító és Értékesítő Szövetkezet. Az új üzem a szegedi vállalatok régebbi próbálkozásait folytatva: hozzálátott a kapszaicin nagyüzemi termeléséhez. Mindössze néhány hónap elteltével a bonyolult feladattal szegedi tudományos kutatók segítségével sikerrel birkózik meg a szövetkezet.

A BIOGAL Gyógyszer-gyárnak 1967 novemberétől több mint 40 mázsa paprikát dolgoztak fel, s az ebből nyert kapszaicint el is küldték a budapesti üzemnek. A minőség kifogástalan, így az értékes termékkel pótolni tudják az import kapszaicint a BIOGAL-ban. Az új vegyület rendkívül érdekes kísérleteket végzett a paprikaolaj előállításával is, ez a munka is sikerrel

járt. Tíz mázsa paprikából mintegy 50 kiló olajat készítettek. A mintát a MON-IMPEX Kúkereskedelmi Vállalat szakemberei is ellenőrizték. Az eredmények alapján a kúkereskedelmi vállalat 500 kiló paprikaolajat rendelt meg a szövetkezettől. Így a rendszeres termelés megindult, naponta mintegy 10 kiló paprikaolajat gyártanak a szövetkezet üzemében.

Ardai Lajos, a gyógynövényfeldolgozó szövetkezet igazgató-elnöke új üzemépítéséről is tájékoztatott. Jelenleg egy szatymazi kis műhelyben folyik a termelés, de az itteni körülmények nem felelnek meg a fokozódó követelményeknek. Ezért a szövetkezetnek 1968-ban új üzemházat építenek Szegeden, a Kendergyári úton.

M. I.

Panaszlevél nyomában

Milyen az építőmunkások ebédje?

Szerkesztőségünk levelet kapott a Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalat 24 dolgozójától, Ferenczi Pétertől és munkatársaitól. Sorolják így kezdték: „Az utóbbi hónapokban az ebéd minősége romlott, fogyasztásra alig alkalmas”. Ehhez még hozzátették, hogy a panaszt azért küldték el szerkesztőségünknek is, mert „tartanak attól, hogy — minden marad a régiben”.

Konyhacsere

A kábelgyár építésén dolgozó építőipari munkások együtt ebédelnek a kábelgyáriakkal. — Mint írták — „naponta tapasztaljuk a két konyha közötti különbséget, a leggyöngébb kábelgyári ebéd is többet ér a miénkénél”.

A helyzetért az új konyhát okolják, amely az ÉVM munkásszállásán működik 1967 nyara óta. Az építőipari vállalat ettől az időponttól a Dél-alföldi Üzemelőhelyezési Vállalat helyett a szövetkezeti szakemberekre bízta az ételkészítést. A vállalat minden lehetőséget megtesz, ebédenként több mint 5 forintot áldoz a gazdagabb ellátásért; egy ebédért a dolgozók hozzájárulásával együtt 10 forint 21 fillért fizetnek a Szeged és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet konyhája-

nak. Az anyagi előfeltételben tehát nem lehet hiba.

Vállalati vizsgálat

A munkások panasza alapján vizsgálatot kezdődött: december 9-től 13-ig a munkásélelmiszeri vezető, az üzemorvos és a konyhavezető jelenlétében ellenőrizték a főzési technológiát, a felhasználási élelmiszer, az adagok szétosztását, az étlapterveket stb. Megállapították, hogy a dolgozók jó minőségű, megfelelő mennyiségű — és választékos étkeztetésben részesülnek.

Talán nem volt igaza 24 embernek? Ennek tisztázására az újságíró is elfogyasztott egy ebédet. Az említett jegyzőkönyv kétségtelenül a valóságot tükrözi — a szövetkezeti konyha az adott lehetőségek szerint kitűnően főz, a mennyiséggel sincs baj. A vállalat üzemorvosának, dr. Hegedűs Jánosnak is ez a véleménye, aki naponta ellenőrzi az ételket.

De a vizsgálat és a vélemények körét érdemes tovább tágitani, hiszen a szövetkezeti konyháról az építőipari vállalatnál kívül még kilenc üzem dolgozói ebédelnek. A Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat Szegedi Üzletigazgatóságánál elégedettek a konyhával; a Gumi és Műanyag Ktsz dolgozói szintén. A szegedi seprűgyár igazgatója az egészségügyi kollektíva nevében

mondta el: kifogástalan az étkeztetés. Ugyanez a véleménye Tenyeri Lászlónak, a Pannónia Szörmekonfekció és Szörmekészítő Vállalat szegedi gyára szakszervezeti titkárának is.

A szállításban a hiba

Százak állítják — huszonegy ellenében — kifogástalan a szövetkezeti konyha. A konyha ugyan kifogástalan ebédeket készít — de míg ez a külső munkahelyekre eljut — bizony sokat vesz értékéből, minőségéből. Naponta mintegy húsz külső építkezésre 8 tehergépkocsi szállítja az ételt. Ezek nem alkalmasak erre a célra — kemény a rugózásuk —, összetörődik az étel, kilóttyan a leves színe. A vállalati jegyzőkönyv is megemlíti ezt a problémát és Tarján György élelmiszeri csoportvezető is elismerte, hogy a nem megfelelő szállítás miatt nem olyan étel kerül a külső munkahelyek dolgozóinak elé, mint amilyent a konyha helyben szolgáltat. Tehát igazat írt a 24 dolgozó.

A megoldás könnyen megtalálható: az építőipari vállalatnak gondoskodni kell a megfelelő ételszállító autók-ról.

És ami még a „kört-panaszhoz” tartozik: az ÉVM Csongrád megyei Építőipari Vállalat szakszervezete késedelem nélkül intézkedett a dolgozók érdekében.